

ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕ

ಡಾ. ಎಚ್. ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತಿಗಳು

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು

Email: satyan1969@gmail.com

ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಇವರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೆಗ್ಗೋಡಿನ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನವು ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಲಂಕೇಶರ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ್' ಕೃತಿಗೀಗ ಐವತ್ತರ ಸಂಭ್ರಮ. ಐದು ದಶಕಗಳ ಬಳಿಕ ಈ ಕೃತಿಯ ಹೊಸ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನವು ಹೊರತಂದಿದೆ. ಈ ಐದು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು 'ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ್' (೧೯೭೧), ಟುವಟಾರ (೧೯೭೮), ಲಿಲ್ಲಿಪುಟ್ಟಿಯ ಹಂಬಲ (೧೯೮೧), ಶಾಂಗ್ರಿ-ಲಾ (೧೯೮೭), ಅಪರಾಧಗಳ ಮನ್ನಿಸೊ (೧೯೯೨), ಭಾರತ ಬಿಂದು ರಶ್ಮಿ (೧೯೯೭), ನನ್ನಗೀತೆ (೧೯೯೮), ಎಡೆ (೧೯೯೮), ಇವಳು ನದಿಯಲ್ಲ (೨೦೦೩), ನವ್ಯೋನ್ವೇಷ (೨೦೨೦), ಕೋಲಂಬಸ್, ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಮತ್ತೆ ಲೋಲೀಟ ಮುಂತಾದ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ 'ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಕಣ್ಣು' ಕನ್ನಡದ ಮುಖದಯ ಚಿರಕೃತಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಸಾಧನೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಚೆಸ್ಪರ್, ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು, ನಿರಂತರ ಎಂಬ ಮೂರು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಪ್ರೀತಿಯ ಬೆಳಕು' ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. 'ಹೀಗೊಂದು ಪ್ರೇಮಕಥೆ' ಎಂಬುದು ಇವರು ಬರೆದ ಏಕೈಕ ಕಾದಂಬರಿ. ರಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡಿರುವ 'ಭಲೇ ಮಲ್ಲೇಶಿ', 'ನನಗ್ಯಾಕೋ ಡೌಟು' ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳು, ಕವಿ(ತೆ)ಯ ಕಥೆ, ಮಣಿಮಾಲೆ, ಪಡಿಮಿಡಿತ, ಲಿಬಿಡೊ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗದ್ಯಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ 'ಓಡನಾಟ' ಎಂಬ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನೂ 'ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ಕುಸುಮ' ಎಂಬ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಗಣನೀಯವಾದುದು. ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೇ 'ಮರ' (ಮೂಲ: ಜಾಯ್ಸ್ ಕಿಲ್ಟರ್), 'ಕೆಲಸ' (ಮೂಲ: ಡಿ.ಎಚ್.ಲಾರೆನ್ಸ್) ಎಂಬೆರಡು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಇವು ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಗಳೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿತೋರಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಜೇನ್ಸ್ ಟ್ಯಾರಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಾಟಕಗಳನ್ನು 'ಮೂರು ರಂಗ ರೂಪಾಂತರಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಂತನೆಂದೇ ಜಗತ್ತನ್ನಿಟ್ಟು ಪಡೆದಿರುವ ರಜನೀಶ್ ಕುರಿತು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಹ್ಯೂಮಿಲೇನನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ 'ರಜನೀಶ್ ನಿಜರೂಪ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಮಗಳೇ, ಹಾಡಿನ ಜಾಡು, ಆಲಿಂಗನ, ಹೇಳಿ ಹೋಗು ಕಾರಣ, ಬಾ ಮಳೆ ಬಾ, ಮುಂತಾದ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಧ್ವನಿಸುರಳಿಗಳು ಹೊರಬಂದಿವೆ. ಎದೆತುಂಬಿ ಹಾಡುವೆನು, ಮಂಥನ, ನಮ್ಮಮ್ಮ ಶಾರದೆ, ಬೃಂದಾವನ, ಅಪ್ಪ, ಅನಾವರಣ ಮುಂತಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಧಾರವಾಹಿಗಳಿಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ, ಗೊರೂರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಚುಟುಕು ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆರ್ಯಭಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿರುವ ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರಿಗೆ 'ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಮತ್ತು 'ಹಿನ್ನೋಟದ ಕನ್ನಡಿ' ಎಂಬ ಗೌರವಗ್ರಂಥಗಳು ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ದರ್ಶಿಸುವ ದರ್ಪಣಗಳು. ಇವರ ಬದುಕು-ಬರಹಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ, ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಕರಗಳು.

೨.

ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೇಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ೧೯೪೬ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೦೯ರಂದು. ಫೋಟೋಗ್ರಾಫಿ ವೃತ್ತಿಯ ತಂದೆ ಬಿ.ಆರ್. ರಾಜಾರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ. ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು. ಸಮೀಪದ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಾಲಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ಸೆಳೆದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ 'ಅನಾಥ', ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಅನಾದಿ-ಅನಂತ' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ತ್ರಿವೇಣಿ, ಅನಕೃರವರಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದಾಮಾಮ, ಬಾಲಮಿತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ

ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಾತಾವರಣ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಓದಿನ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಗೀತದ ವಾತಾವರಣದಿಂದಲೇ ಒಡಮೂಡಿದ್ದು. ತಂದೆಯ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಿಟೀಲು ವಾದನಗಳ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿದ 'ಸಿನಿಮಾ' ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವರ ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಜಾಗೃತಗೊಂಡವು. ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ತೆಲುಗು ಚಿತ್ರದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರ್ಬುಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಜೊತೆಗೂಡಿದ್ದು ಮುಂದೆ 'ಕವಿತೆ' ಬರೆಯಲು ಮೂಲಬೀಜವಾದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಲಾಭ ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವೈ.ಎಸ್. ಗುಂಡಪ್ಪ ಎಂಬ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಪಂಡಿತರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ನೀನೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪದ್ಯ ಬರೀಬೇಕು' ಎಂದು ತಿದಿಯೊತ್ತಿದರಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ಬರೆದು ತೋರಿದಾಗ ತರಗತಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಿ, ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಯಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.

ಚಿಂತಾಮಣಿ, ದಾವಣಗೆರೆ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಗಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇತ್ತಾದರೂ ತಂದೆಯ ಆಣತಿಯಂತೆ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಓದಲು ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯ್ತು. ದಾವಣಗೆರೆ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಡಿ.ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜನಾರ್ಧನ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದ್‌ರಾವ್ ಅವರುಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಾಠ ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದೆಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯ ರಚನೆ-ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಮಲಗಿ ಏಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತೋರಿಸಿ 'ಭೇಷ್' ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯ ಆರಂಭಿಕ ತೊದಲು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದೆಡೆಗಿನ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ್‌ರಾಯರು ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ ಬದಲು ಬಿ.ಎ. ಓದುವಂತೆ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗ್ಯಾಸ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೇ ದೊಡ್ಡ ತಿರುವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರು ಇವರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೋದಿ 'ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ಇದೆ, ಬೆಳೆಸಿಕೋ' ಎಂದು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಂಕೇಶರ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ದೊರೆತದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಿಗೆ 'ಕಾವ್ಯಮರ್ಮ'ವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸಿತು. ನಿಸಾರ್, ಲಂಕೇಶ್, ವೈಯೆನ್ಕೆ, ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗ, ಚಂಪಾ, ಕಂಬಾರ, ಕಾರ್ನಾಡ್ ಎಲ್ಲರ ಸಾನಿಧ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಪಾಠಗಳ ಬೀಜವನ್ನು ಇವರೊಳಗೆ ಬಿತ್ತಿ, ಕವಿಯಾಗಿ ಅರಳಲು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿತು. ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ

ಸಾಹಿತ್ಯಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಇವರ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ವಿದ್ವಜನರಿಂದ ದೊರೆತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೊತೆಗೂಡಿದವು. ಲಂಕೇಶರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಅಕ್ಷರ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನ ಹೊರಬರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವರ ಪದ್ಯಗಳು ಸೇರಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಲಂಕೇಶರು ಇವರ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಅಪಾರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಭರವಸೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಿಲೀನ' ಕೃತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಸಿತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸಕವಿಯ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳ ಸಮ್ಮಿಳಿತ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಿತು.

ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ, ಕಾಲಿಡುವ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

೧. ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯು ತನ್ನ ಉತ್ಕರ್ಷ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭ

೨. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭ.

ನವ್ಯರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿ, ಲಂಕೇಶ್, ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯಂತಹ ಲೇಖಕರು ಸಮಾಜವಾದಿ ವಿಚಾರಗಳ ಸೆಳವಿನಿಂದ 'ನವ್ಯ' ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ 'ನವ್ಯೋತ್ತರ'ದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಚಿತ್ತಾಲ, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಕಂಬಾರರಂಥ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರ ನಡೆ ಕೂಡ ಭಿನ್ನತೆಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯು ಬರಹಗಾರರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮೂಲಕ ಮನ್ವಂತರ ಮೂಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದು. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವರಂತಹ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಸೋಪಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬಿ.ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ತುಂಬ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಿನ್ನದಾರಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡರೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಘರ್ಷಣೆಯ ಏರುಗತಿಯ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದೃಢ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂರುವುದು, ಸ್ಥಿರತೆಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೇನಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ತುಳಿದ ಕಾವ್ಯ 'ಪ್ರೇಮ ತುಳಿವ ಜಾಡು' ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದು.

ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವರಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರೂ ನವ್ಯರ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ರಚನೆಗಳನ್ನು, ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ ಅವರು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ "ನವ್ಯದ

ಆತ್ಯಂತಿಕವಾದ ತೀವ್ರತೆ, ಅಂತರ್ಮುಖಿತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅನುಭವವನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಕಂಡುಕೊಂಡರು". ಅಂತೆಯೇ ಈ ಕವಿಯ ವೈನೋದಿಕ ದರ್ಶನದ (ಕಾಮಿಕ್ ವಿಷನ್) ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು, ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಪಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ವಿಮುಖರಾಗದೆ, ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿಯೂ ಆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗದೇ, ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಹಸಿವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜತನದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಅಡಿಗ, ಎ.ಕೆ.ರಾಮಾನುಜನ್, ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಹಾಗೂ ತಾವು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಆಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳ ಛಾಯೆಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಗೆ ಹತಾರವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಎಚ್ಚರವೂ ಈ ಕವಿಗಿದೆ. ನರಹಳ್ಳಿಯವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ “ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಳುವಳಿಗಳ ಅಬರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡುವ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಅಪಾರ ಜನಪ್ರೀತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ ರಸಿಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ, ಭಿನ್ನ ಆಪ್ತಧ್ವನಿ ಇವರೊಬ್ಬ ಸಹಜಕವಿ, ಓದಿ ಸುಖಿಸಬಹುದಾದ ಕವಿ.”

೪.

‘ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ’ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತರ ಗಮನವನ್ನು ಆಯಸ್ಕಾಂತದಂತೆ ಸೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಅನುವಾದಿತ ಕವನಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳೂ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ಇಡಿಯಾಗಿಯೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಟ್ಟವು. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ ರಚನೆಗಳ ಧಾಟಿ, ಧೋರಣೆಗಳು ಚರ್ಚಿತವಾದವು. ಯೌವನೋತ್ಸಾಹ, ಕಾಮ, ತುಂಟತನ, ಪೋಲಿತನ, ವಿಡಂಬನೆ, ಬಂಡಾಯ ಮುಂತಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅನೇಕರು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಆರಂಭಿಕ ರಚನೆಗಳಲ್ಲೇ ಆಡಂಬರದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದ ಪದಬಳಕೆ, ಸರಳ ಚೆಲುವಿನ ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪ, ಹದ ತುಂಬಿದ ಲಯ, ಲವಲವಿಕೆಯ ತಾಜಾತನ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ಅವರ ಮುಂದಿನ ಸಂಕಲನಗಳಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರು ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಹೊಸ ಕವಿಯ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಆತ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದೋರುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುವುದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಹಜ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರೂ ಈ 'ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೇಂದ್ರ' ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಸರಿಯೇ. ಈ ಬಗೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಈ ಕವಿಯನ್ನು 'ಯೌವನೋತ್ಸಾಹ'ದ ಕವಿ ಎಂದಿತು.

ಯೌವನ ಎನ್ನುವುದು ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ, ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಕೇತ. ಈ ಬಗೆಯ ಯೌವನವನ್ನು ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಟೀನ್ ಏಜಿನಲ್ಲೂ ಮುದುಕರಂತೆ ನಿರುತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವರ ನಡುವೆ ಬಿ. ಆರ್.ಎಲ್. ಎಪ್ಪತ್ತೈದರ ತರುಣನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯೌವನ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿ. ಆರ್.ಎಲ್. ತಮ್ಮ ಬದುಕು-ಬರಹಗಳಿಂದ ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಇವರ ಕವಿತೆಯೊಳಗೆ ತುಳುಕುವ ವಿನೋದ-ಉಲ್ಲಾಸಗಳು ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೂರ್ತರೂಪಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವರದು ಅದಮ್ಯವಾದ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿದ ಜೀವನಪ್ರೀತಿ" ಎಂದು ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ.

ಜೊತೆಗೆ ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರದು ಗ್ರಾಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೂರವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾವ್ಯ, ಕಾಮಕೇಂದ್ರಿತ ಕಾವ್ಯ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪರೆಂಟ್ ಕಾವ್ಯ, ಪೋಲಿಕವಿ, ತುಂಟಕವಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ತಕರಾರುಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಹಾಪೂರದ ನಡುವೆ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಬೀಸು ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಪುತಿನ, ವಿ. ಸೀ. ಎಲ್ಲರ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ನಾನಾಬಗೆಯ ತಕರಾರುಗಳು ಮಂಡಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಗ್ರಾಮಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕಾಣದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಬನ್ ಸೆನ್ನಿಟಿವಿಟಿಯ ಕಾಳಜಿ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು. 'ಕಾಮಕೇಂದ್ರಿತ' ಅಂದರೆ 'ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವ ಈ ಕವಿ ಸೆಕ್ಸ್ ಈಸ್ ಲೈಫ್ ಎನರ್ಜಿ, ಅದು ಲೈಫ್ ಫೋರ್ಸ್ ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಇದೇ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು-ಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳಿಗಿಂತ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಕಾರಣಗಳಿಂದ 'ಪ್ರೀತಿ' 'ಪ್ರೇಮ'ಗಳನ ನು ತಮ್ಮ ಹುಡುಕಾಟದ ಹಾಯಿದೋಣಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಫಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪರೆಂಟ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿತೆಯ ತನ್ನ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬಳಸುವ ಶಬ್ದ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರೆಂಟ್ ಎಂಬುದು 'ನೆಗೆಟಿವ್' ಪದವೇನಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕವಿಯ ರೀತಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವರಿಗೆ, ಕೆ.ಎಸ್.ನ, ಎಕ್ಕುಂಡಿ ತರದವರ ಬಗೆಗೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ, ಮುಚ್ಚಿಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿಡುವ ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ಪರಿ

ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತುಂಟಕವಿ, ಪೋಲಿಕವಿ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳೂ ಕೂಡ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವದವೇ ಹೊರತು, ಸ್ಥಾಯಿಭಾವದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಜವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಜಾಯಮಾನವೂ ಅಲ್ಲ.

೫.

ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು ಗಂಭೀರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಂತೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಹೀಗೊಂದು ಪ್ರೇಮಕಥೆ' ಎಂಬ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮರುಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಚೆಸ್ವರ್, ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು, ನಿರಂತರ ಎಂಬ ಮೂರು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನವು 'ಪ್ರೀತಿಯ ಬೆಳಕು' ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕಥೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಸುಧಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳನ್ನು ದೀಪಾವಳಿ, ಯುಗಾದಿ ವಿಶೇಷಾಂಕಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಗದ್ಯ ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಿಗೇ ಮನವರಿಕೆಯಾಯ್ತು. "ನಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮ ಯಾವುದು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ತಿಳುಕೊಂಡೆ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮಯ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೆ" ಎಂದು ಅಡಿಗರು ಹೇಳಿದ ಕಿವಿಮಾತಿನಂತೆ ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್ ತಮ್ಮ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಾನು ಹೇಳಬಹುದಾದುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವ ಬಲಿತದ್ದರಿಂದ ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆಗೆ ಆದ್ಯ ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯೂ ತನ್ನ ಮೂಲ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯ ಕಸುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಬಿ.ಆರ್.ಎಲ್. ಅವರಿಗೆ ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಅಂಕಣ, ಪ್ರಬಂಧ, ನೆನಪುಗಳ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೇ ಭಾವಗೀತೆ, ಹನಿಗವಿತೆ, ಹಾಸ್ಯಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾವಗೀತೆಗಳಿಂದಲೇ. ಜಾಲಿಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಪೋಲಿ ಗೆಳೆಯರು, ನಿಂಬೆಗಿಡ ತುಂಬ ಚೆಂದ, ಬಣ್ಣಿಸಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ, ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಾಳದಲ್ಲಿ, ವಾಸಂತಿ ಬಾರೆ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ, ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿತ್ತು, ದೇವರೆ ಅಗಾಧ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಡಲು, ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಮಗಳೇ, ಬಾರೇ ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಜೀವಬಂದಂತೆ, ಸವಿಭಾವ ಬಂದಂತೆ, ಏನೀ ಅದ್ಭುತವೇ, ಹೇಗಿದ್ದೀಯೇ ಟ್ಟಿಂಕಲ್ ಹೀಗೆ ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯ ಭಾವಗೀತೆಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ನೆನಪಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. 'ಭಾರತ ಬಿಂದು ರಶ್ಮಿ'ಯ ವಿನೋದ. ಹಾಸ್ಯ ಕವಿತೆಗಳು ಉಂಟುಮಾಡುವ ರೋಮಾಂಚನದ ಮಜಲು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯದು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಂಭೀರ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ

ಕವಿ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಘುಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಹುದೇ? ಇವರ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ, ಹರಿದುಹಂಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬಂತಹ ಉಗ್ರ ಟೀಕೆಗಳೂ ಕೇಳಿಬಂದವು. ಕಾವ್ಯ ತಪಸ್ಸಿನ ಉಗ್ರ ನಿಷ್ಠೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಜಾಯಮಾನವಲ್ಲ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಹಾಗೇ ಇರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರಲ್ಲಿ ತೋರುಗಾಣಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರುವ, ಮೈಚಳಿ ಬಿಡುವ ಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಇವರ ಬಹುಬಗೆಯ ರಚನೆಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಎಷ್ಟತ್ತೈದು ವಸಂತಗಳು ತುಂಬಿವೆ. ವಯೋಧರ್ಮ ಅವರ ಮೂಲ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ವಯೋಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಗುತ್ತ ಕಾವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೃಢ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಊರಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವು ಅವರ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯ ಪಯಣದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅನುಸಂಧಾನಿಸುವ ವಿಮರ್ಶಾ ನ್ಯಾಯದ ಗೌರವ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾ, ಕವಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಬಿ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್., ಬೆಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಬಿಆರ್ ಎಲ್., ೨೦೨೧., ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
೨. ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್., ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಡಲೀನ ಶಿ೦., ೧೯೭೧., ೨೦೨೧., ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು
೩. ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್., ಎಚ್. ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ., ಎನ್. ರಾಮನಾಥ್(ಸಂ)., ಗೆಳೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ., ೨೦೨೧., ತೇಜು ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್., ಬೆಂಗಳೂರು.
೪. ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್., ಪಡಿಮಿಡಿತ., ೨೦೧೬., ಸಿ.ವಿ.ಜಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್., ಬೆಂಗಳೂರು.
೫. ಬಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್., ಹಾಡಿನ ಜಾಡು., ೨೦೧೬., ಹಾಸನ ಪ್ರಕಾಶನ., ಹಾಸನ.